

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av en tillgänglig lärmiljö för
alla i ämnet idrott och hälsa i grundskolans årskurs 4-9
vid Aggarpsskolan 4-9 i Svedala kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Aggarpsskolan 4–9 avseende verksamhetens kvalitet inom en tillgänglig lärmiljö för alla i ämnet idrott och hälsa (se bilaga 1). Syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska i vilken utsträckning undervisningen i ämnet idrott och hälsa, i grundskolans årskurs 4–9, är tillgänglig för alla elever.

Kvalitetsgranskningen utgår från två frågeställningar:

- I vilken utsträckning är undervisningen i idrott och hälsa utformad så att alla elever kan delta?
- I vilken utsträckning skapar rektorn förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever?

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen (se bilaga 2). Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen. I bilaga 3 återfinns granskningens författningsstöd.

Beslut

Undervisningen i idrott och hälsa är utformad så att alla elever kan delta

Skolinspektionen bedömer att Aggarpsskolan 4–9 i Svedala kommun i hög utsträckning uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom frågeställningen.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

Rektorn skapar förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever

Skolinspektionen bedömer att Aggarpsskolan 4–9 i Svedala kommun i hög utsträckning uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom frågeställningen.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen. Skolinspektionen avslutar härmed granskningen av Aggarpsskolan 4–9 i Svedala kommun.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

Undervisningen i idrott och hälsa är utformad så att alla elever kan delta

Inom denna frågeställning granskas skolans arbete för att skapa en tillgänglig lärmiljö i idrott och hälsa, där undervisningen utformas så att alla elever ges möjlighet att delta. Kvalitetskriterierna är fokuserade på:

- Lärares arbete för att stärka tillitsfulla relationer
- Lärares arbete med lektionsupplägg
- Lärares arbete med förhållningssätt och bemötande

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen i idrott och hälsa är i hög utsträckning utformad så att alla elever kan delta.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av undervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Lärares arbete för att stärka tillitsfulla relationer

Granskningen visar att det finns ett proaktivt arbete i undervisningen för att stärka tillitsfulla relationer och lärare är lyhörda för elevernas perspektiv.

Lärarna främjar en gemenskap både elever emellan och mellan elever och lärare. Av intervjuer med lärare och elever samt Skolinspektionens lektionsobservationer framgår att lärarna arbetar främjande. Exempelvis skapar lärarna samarbetsövningar där eleverna får träna på att hjälpas åt. Under Skolinspektionens lektionsobservationer ska eleverna ta ansvar för aktivitet, ansträngning och samarbete i en stationsbana utomhus. Lärarna delar in eleverna i smågrupper och påminner eleverna flera gånger om att ett mål med övningen är att träna samarbete. Lärarna ger i intervju andra exempel på elevsamarbeten, till exempel när lärare går igenom med eleverna att syftet med fotboll som klassaktivitet är att uppmuntra och hjälpa varandra i träningen med exempelvis bra passningsspel. Elever uppger i intervju att vissa övningar är till för att samarbeta och det framgår att det kan vara en utmaning för eleverna att samarbeta flickor och pojkar. Det är dock alltid lärarna som delar in i par eller grupper och eleverna

tränas i att samarbeta i olika konstellationer. Lärarna uppger att de alltid delar in eleverna medvetet utifrån att ingen elev ska bli utanför. Det framgår av intervjuer att lärarna skapar relationer med eleverna genom att till exempel samtala med och lyssna på eleverna utanför idrottsundervisningen och exempelvis äta lunch tillsammans. Lärarna finns dessutom tillgängliga i och runt idrottshallen både före, under och efter lektionerna. Vidare framgår att lärarna förebygger konflikter och underlättar interaktioner mellan elever genom att tydliggöra sociala spelregler och samtala med eleverna om hur de ska vara mot varandra. Elever uppger att lärarna tar upp vikten av att samarbeta och följa de regler som finns. Lärarna uppmärksammar konflikter och hjälper eleverna att lösa dem. Lärarna berättar att elever kan bli oense om regler eller händelser i en aktivitet. I de sammanhangen använder lärarna olika strategier för att hjälpa eleverna, till exempel att lagen i förväg och tillsammans får ta beslut och tänka till kring regler eller komma överens om egna regler, att elever får döma i vissa aktiviteter, eller att lösa konflikten kring om en boll är innanför eller utanför spelplanen, med sten, sax och påse.

Lärare tar reda på vad eleverna tycker om lektionerna för att kunna använda deras idéer när undervisningen planeras. Det framgår av lärar- och elevintervjuer att de regelbundet har lektioner med elevens val där eleverna själva får komma med förslag, planera och genomföra olika aktiviteter. Alla lärare och klasser har detta upplägg och det är något de kommit överens om tillsammans. Lärarna uppger att eleverna ibland får svara på någon fråga i slutet av lektionen, skriftligt eller muntligt, om vad de tycker om lektionen eller aktiviteten. I början av terminen frågar lärarna eleverna vad de önskar sig i idrottsundervisningen och kan på så sätt till viss del justera planeringen och ta tillvara elevernas önskemål. Lärarna går också igenom planeringen med eleverna och eleverna ges då möjlighet att framföra synpunkter och påverka till exempel i vilken ordning de ska göra olika moment. Av intervjuer med elever framgår att det är skillnad på vad flickor och pojkar vill göra för aktiviteter. De flesta flickor föredrar exempelvis redskapsgymnastik eller dans och de flesta pojkar vill spela fotboll. Samtidigt uppger eleverna att de upplever att alla elever har samma möjlighet att påverka undervisningen.

Lärares arbete med lektionsupplägg

Granskningen visar att undervisningen är strukturerad, innehåller aktiviteter på olika nivå och är förutsägbar. Lärare ger elever stöd och erbjuder alternativ utifrån elevernas olika behov så att alla elever kan delta aktivt.

Lärare förmedlar information om lektionens syfte, upplägg och innehåll och undervisningen är strukturerad. Av intervjuer med lärare och elever

framgår att lektionerna alltid inleds med en samling på läktaren eller salsgolvet då lärarna berättar om vilka aktiviteter eleverna ska utföra, hur de ska utföras och hur samarbetet mellan elever ska gå till. Informationen ges muntligt men kompletteras ibland med skriftlig information på en tavla. Exempelvis under Skolinspektionens lektionsobservationer då läraren vid samlingen inomhus går igenom flera olika stationer eleverna ska utföra utomhus. Övningarna finns uppskrivna på tavlan och läraren berättar om dem i turordning samtidigt som läraren eller en elev visar hur de går till. Läraren går också igenom vilka förmågor eleverna tränar på vid respektive station, till exempel styrka och balans, kondition och puls, bollkontroll och koordination samt närmiljö och samarbete. Eleverna kommer snabbt i gång med aktiviteten och läraren ger vissa elever ytterligare stöd genom enskild instruktion eller i mindre grupp under pågående aktivitet. Av lärarintervju och lektionsobservationer framgår att lektionernas avslut inte är lika strukturerade, det varierar beroende på aktivitet, grupp och tid om läraren samlar eleverna för ett gemensamt avslut eller om avslutet är mer abrupt. Det framgår dock att övergångar mellan olika aktiviteter är lättbegripliga. Lärare använder till exempel timer eller musik som markerar att de ska växla aktivitet eller vila. Vidare framgår av lärar- och elevintervjuer att det varierar om och hur elever får information om lektionsinnehåll i förväg. Elever på mellanstadiet uppger att de inte alltid vet vad de ska göra på lektionerna när de kommer dit. Någon enstaka lärare talar om i förväg vad de ska göra på nästa lektion. Andra lärare informerar först när lektionen ska börja. Elever på högstadiet uppger att det ibland finns information i skolans digitala system om det till exempel är simning eller undervisning ute, men inte om det är annat planerat. Eleverna uppger samtidigt att det ger en trygg överblick om man vet innan vad som ska göras och att de kan fråga läraren i korridoren innan lektion.

Undervisningen innehåller aktiviteter med olika svårighetsnivåer så att alla elever får möjlighet att utmanas. Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att lärarna får information om elevernas förutsättningar genom samarbete med mentorer, arbetslag, elevhälsan och eleverna själva. Såväl lärare som elever uppger att undervisningen innehåller aktiviteter på olika svårighetsnivåer. Elever beskriver att de kan välja att utföra aktiviteter och övningar på olika sätt till exempel med en eller två händer och genom att använda olika vikter, olika tempo eller olika bollar. Lärarna beskriver att de individanpassar övningarna och att det finns alternativ att välja på för alla redan från början. Lärarna uppger att det är en naturlig del att de alltid tänker så i planeringen av undervisningen. Även rektorn uppger att elever kan ligga på olika nivåer men att anpassningarna är osynliga, att de är inbyggda i undervisningen och att lärare uppmuntrar eleverna att vara aktiva utifrån sig själva. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer finns det vid varje station flera olika alternativa sätt att utföra övningen på. Eleverna gör samma stationer men på olika sätt och i olika ordning så att

eleverna inte behöver känna att de blir uttittade eller att det uppstår köer. Lärarna berättar att det även finns olika alternativ inbyggt vid bollsport, till exempel volleyboll med eller utan studs eller nät, eller fotboll med flera olika spelplaner och spelfokus.

Lärares arbete med förhållningssätt och bemötande

Granskningen visar att lärarna i undervisningen skapar ett klimat där elever vågar utmana sig själva, kan känna tilltro till sin egen förmåga och får möjligheter att öva och utvecklas i sin egen takt, med fokus på lärandeprocessen snarare än enbart resultat.

Lärare har planerat för att undervisningen ska ge eleverna möjligheter att uppleva rörelseglädje och utmaningar utifrån sina egna förutsättningar. Av lärarintervju och av dokument som begärts in av huvudmannen framgår att lärarna gör en läsårsplanering för samtliga årskurser med en röd tråd och progression i ämnet. Utifrån läsårsplaneringen anpassar lärarna aktiviteter utifrån sin kunskap om vad elever behöver för att kunna delta och utveckla hela sin förmåga. Det framgår av såväl dokument som begärts in från huvudmannen som av lärarintervju att lärarna planerar undervisningen så att den består av en variation av rörelseaktiviteter, friluftsliv och utevistelse.

Lärare ser alla elever och skapar en lärmiljö där det finns tid och är okej att prova och försöka igen. Av lärar- och elevintervjuer framgår att lärarna anpassar svårighetsnivån på aktiviteterna så att eleverna inte behöver ha förkunskaper och uppmuntrar eleverna att öva för att bli skickligare. Lärarna uppger att de skapar flera olika nivåer på övningar och aktiviteter som eleverna får prova och öva på flera gånger. Det arbetet sker strategiskt och planeras in i alla aktiviteter och områden. Lärarna berättar att de ger elever utmaningar och uppmuntran till exempel i att först klara en kullerbytta på matta för att sedan utmanas att göra det på en plint. Simningen tillgängliggörs genom att en del elever som inte vill visa sig inför andra får simma enskilt efter skoltid. Lärarna arrangerar också simskola för de elever som inte kan simma alls. Av elevintervjuer framgår att lärarna utformar olika övningar på ett enkelt sätt först och sedan uppmuntras eleverna att göra övningarna i steg för att nå svårare nivåer. Elever berättar att de får öva och pröva olika aktiviteter och utmana sig själva till exempel i volleyboll och badminton som lärs ut i olika steg i par och grupper för att till slut utgöra en helhet.

Undervisningen har fokus på aktiviteter som främjar ansträngning och progression. Av såväl lärar- och elevintervjuer som lektionsobservationer framgår att lärare uppmuntrar eleverna att ta nästa steg och förtydligar vikten av att anstränga sig för att bli bättre på någonting. Till exempel

genom att förtydliga fotboll som en klassaktivitet då syftet är att anstränga sig att uppmuntra och hjälpa varandra i att träna bra passningsspel. Lärare berättar att det finns elever som alltid vill tävla. Lärare försöker då ändra fokus genom att tala om för eleven att de ser att eleven är bra på till exempel fotboll, och ändra fokus till att eleven ska träna på att utveckla sig i att samarbeta och passa andra. Lärare uppger vidare att de låter elever vara med även om de inte har ombyte, de försöker anpassa intensiteten på aktiviteten så att eleven ändå gör en ansträngning och deltar.

Lärare ger eleverna möjlighet att löpande reflektera över vad de kan, hur de lärt sig och vad de behöver utveckla. Lärare uppger att de ger återkoppling till eleverna under lektionerna, både individuellt och i grupp, på vad eleverna ska träna på, vad som fungerar bra och mindre bra, men att det inte finns tid till annat än kort återkoppling under tiden aktiviteter pågår. I årskurs 9 planerar och leder eleverna en lektion och då ingår dock återkoppling som en planerad del i den uppgiften. Av elevintervjuer framgår att elever upplever att de sällan reflekterar över sin utveckling, att individuell återkoppling på vad de behöver utveckla är ovanlig men att lärarna ger beröm individuellt. Av Skolinspektionens lektionsobservationer framgår att eleverna ska svara på en reflekterande fråga när de genomfört de olika stationerna, men att elever skyndar sig därifrån i olika takt och glömmer att svara på frågan eller hastar över momentet.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

Rektorn skapar förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever

Inom denna frågeställning granskas rektorns arbete med att skapa förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever.

Kvalitetskriterierna är fokuserade på:

- Rektorns arbete med arbetsprocesser och samarbete
- Rektorns arbete med grundläggande principer för tillgänglighet

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn bedriver i hög utsträckning ett arbete som skapar förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn och lärare, lektionsobservationer av undervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Rektorns arbete med arbetsprocesser och samarbete

Granskningen visar att rektorn främjar en tillgänglig lärmiljö i ämnet idrott och hälsa genom att leda ett systematiskt arbete, se till att adekvata åtgärder vidtas och skapar samarbete mellan lärare och övrig personal.

Rektorn följer upp undervisningens tillgänglighet, identifierar hinder, genomför åtgärder och följer upp resultatet av insatserna. Det framgår av intervjuer med rektorn och lärare samt av dokument som begärts in från huvudmannen att rektorn följer upp hur tillgänglig undervisningen är. Det gör rektorn exempelvis genom lektionsobservationer, samtal med elever, enkäter, medarbetarsamtal och regelbunden uppföljning av frånavaro. Arbetslag, ämneslag och elevhälsa är på olika sätt delaktiga i att följa upp och analysera olika resultat kopplat till hur tillgänglig lärmiljön är. I uppföljningen har framkommit att elever i skolans särskilda undervisningsgrupp har upplevt det svårt att delta i ämnet idrott och hälsa. Åtgärder kring att förenkla och förtydliga undervisningsinnehållet och erbjuda stabilitet med samma lärare i ämnet i flera år har gjorts och arbetet börjar ge resultat. Det är nu fler elever som uppnår betyg i ämnet. Lärare och rektorn berättar att tillgänglighetsarbetet börjar redan vid elevernas ombyte inför lektioner i idrott och hälsa. Mätningar görs och omklädningsrum har kommit upp som ett hinder för elevernas deltagande. Skolan arbetar aktivt med detta och rutiner finns för att skapa trygghet kring omklädning. Det finns fasta scheman för vilka omklädningsrum respektive klass ska ha och beslut tas vid behov för elever att ha ett enskilt utrymme för ombyte. Dessutom har duschdraperier installerats och dialog förs med kommunen om att bygga bås.

Uppföljningen och analysen av resultat har också resulterat i flera generella utvecklingsinsatser på skolan i syfte att öka tillgängligheten i lärmiljöerna och utveckla undervisningen i samtliga ämnen. I dessa utvecklingsinsatser har lärarna i idrott och hälsa deltagit aktivt. Till exempel har lärarna gjort kollegiala observationer med fokus på struktur, förutsägbarhet och hur lärmiljöer kan utformas för att möta elevers olika behov. Rektorn uppger att lärarna i ämnet idrott och hälsa har lärt sig att det går att ge stöd på olika sätt, exempelvis med skriftliga och visuella instruktioner, men också att skapa trygghet i ämnet där varje steg är en del av att bygga relationer och efter hand tar eleven nya steg som att eleven byter om, deltar i allt fler moment och upplever glädjen med att lyckas. Rektorn uppger att skolledningen vid observationer kan se att idrottslärare använder det som är särskilt viktigt för några elever för alla elever, som exempelvis gemensam lektionsstart med fasta platser och tydliga instruktioner vilket gynnar hela elevgruppen. Rektorn uppger att inom ämnet idrott och hälsa har lärarna utvecklat ett nära samarbete kring planering av undervisningen och arbetet har bidragit till ökad likvärdighet, tydligare

undervisningsstruktur och bättre möjligheter att möta elevernas olika behov. Genom att skapa större samsyn kring undervisningens innehåll, genomförande och bedömning har tillgängligheten i ämnet stärkts. Vidare framgår att rektorn har gjort en organisatorisk prioritering att idrottslärarna ska kunna vara i idrottshallen och där bygga relationer med elever. Lärarna har till exempel ingen rastvakt i skolbyggnaden för det är viktigt att kunna vara kvar i idrottshallen för att träffa elever före och efter lektionerna.

Rektorn har skapat en organisation där lärare kan få stöd och samarbeta för att undanröja hinder i lärmiljön. Av intervjuer med rektorn och lärarna och av dokument som begärts in av huvudmannen framgår att lärarna har goda möjligheter att samarbeta med andra lärare och elevhälsan för att skapa en tillgänglig lärmiljö. Lärarna har avsatt tid för såväl regelbundna arbetslagsmöten som ämneskonferenser. Idrottslärarna tillhör var och en ett arbetslag och på arbetslagsmöten finns en fast representant från elevhälsoteamet, speciallärare eller specialpedagog och skolledning representerade för att ge stöd. Varje arbetslag har en kontaktperson inom elevhälsan och den personen deltar när arbetslagen träffas varje vecka för att bland annat skapa gemensamt förhållningssätt och snabbt kunna ge stöd till arbetslagen om det behovet finns. Lärarna har ämnesträffar på konferenstid samt under kompetensutvecklingsdagar då lärarna träffas för att öka samsynen kring undervisningens innehåll, genomförande och bedömning. Lärarna i ämnet idrott och hälsa har dessutom kontinuerliga träffar med lärare på de andra skolorna i kommunen i syfte att utveckla kunskaper och tillgängligheten inom ämnet.

Rektorns arbete med grundläggande principer för tillgänglighet

Granskningen visar att rektorn tydliggör en värdegrund som betonar alla elevers lika värde och ser olikheter som en resurs där målsättningen om full tillgänglighet hålls levande och fungerar som vägledning i det dagliga arbetet med idrott och hälsa.

Rektorn förmedlar en värdegrund som tydliggör att undervisningen i ämnet idrott och hälsa ska vara tillgänglig för alla elever. Av intervju med rektorn framgår att i skolans övergripande värdegrundsarbete förmedlas en elevsyn att alla elever kan, att lärarna har höga förväntningar och letar efter nya vägar för att nå alla elever. Skolan arbetar utifrån att lärarna kan göra skillnad och skolledning och lärare talar mycket om hur de kan nå elever med synliga såväl som osynliga funktionsnedsättningar. Rektorn har tidigare initierat ett utvecklingsarbete för hela skolan kring att öka tillgängligheten i lärmiljöerna och stärka undervisningens kvalitet. Skolan har i det arbetet gemensamt tagit fram fem områden som de ser identifierar god undervisning; förtroendefulla relationer, tydligt ledarskap med

struktur och rutiner, höga förväntningar på alla elever, goda ämneskunskaper med variation i undervisningen, samt uppföljning och återkoppling. Rektorn uppger att arbetet fortsätter och skolledningen återkopplar nu på ett nytt sätt. Det är mycket repetition av olika fokusområden och de utgår nu mer ifrån helheten som "var är vi nu, vad måste vi göra nu och framåt". Skolan får hjälp av kommunens kvalitetsstrateg med frågor som är användbara och stöttande.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

På Skolinspektionens vägnar

X Eva Lindgren

Föredragande

Signerat av: Eva Lindgren

X Malin Larsson

Beslutsfattare

Signerat av: Malin Larsson

I handläggningen av ärendet har även utredaren Malin Hennius deltagit.

Bilaga 1: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Aggarpsskolan 4–9 den 2 och 3 september 2026. Besöket genomfördes av utredarna Eva Lindgren och Malin Hennius.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Tre lektionsobservationer
- Fyra gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En intervju med rektorn och två biträdande rektorer
- Dokument som begärts in från huvudmannen

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

Under 2027 planerar Skolinspektionen att publicera en övergripande rapport. I rapporten redovisas de samlade iakttagelserna från den tematiska kvalitetsgranskningen.

Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Granskningens syfte är att granska om undervisningen i idrott och hälsa, i grundskolans årkurs 4–9, är tillgänglig för alla elever, utifrån Skolinspektionens framtagna kvalitetskriterier.

Frågeställningar

1. I vilken utsträckning är undervisningen i idrott och hälsa utformad så att alla elever kan delta?
2. I vilken utsträckning skapar rektorn förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever?

Kvalitetskriterier

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Varje frågeställning bedöms i tre nivåer: i hög utsträckning, i flera delar och i låg utsträckning.

Frågeställning 1

I vilken utsträckning är undervisningen i idrott och hälsa utformad så att alla elever kan delta?

Kvalitetskriterium 1a Relationer

Det finns ett proaktivt arbete i undervisningen för att stärka tillitsfulla relationer både elever emellan och mellan elever och lärare, där respektfullhet och gemenskap är framträdande. Det innebär bland annat att läraren är lyhörd för elevernas perspektiv, bekräftar eleverna och exempelvis underlättar interaktioner mellan elever.

Kvalitetskriterium 1b Lektionsupplägg

Undervisningen är strukturerad och förutsägbar. Det innebär bland annat att läraren förmedlar information om lektionens upplägg och innehåll. Undervisningen innehåller olika aktiviteter, uppgifter på olika nivå och läraren ger stöd och erbjuder alternativ utifrån elevernas olika behov så att eleverna kan delta aktivt.

Kvalitetskriterium 1c Förhållningssätt och bemötande

Undervisningen präglas av ett utvecklande klimat så att elever vågar utmana sig själva och kan känna tilltro till sin förmåga. Undervisningen ger eleverna rika möjligheter att öva, pröva och utvecklas i sin egen takt. Undervisningen betonar lärandeprocessen och värderar utveckling högre än enbart resultat.

Frågeställning 2

I vilken utsträckning skapar rektorn förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever?

Kvalitetskriterium 2a Arbetsprocess

Rektorn leder ett medvetet och systematiskt arbete för att främja en tillgänglig lärmiljö i ämnet idrott och hälsa. Rektorn ser till att adekvata åtgärder vidtas för att undanröja identifierade hinder för en tillgänglig lärmiljö. Rektorn skapar förutsättningar för att samarbete mellan lärare och övrig personal sker kontinuerligt i syfte att tillgängliggöra undervisningen i idrott och hälsa.

Kvalitetskriterium 2b Grundläggande principer

Rektorn förmedlar en grundläggande princip som bygger på alla elevers lika värde där olikheter ses som en tillgång och resurs i ämnet idrott och hälsa. Målsättningen om full tillgänglighet är en levande fråga i skolan och fungerar som vägledning för ämnet idrott och hälsa i det dagliga arbetet.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.¹

Enligt 1 kap. 4 § skollagen (2010:800) syftar utbildningen inom skolväsendet till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.² I förarbetena till bestämmelsen framgår bland annat följande. Sverige har internationella förpliktelser när det gäller de mänskliga rättigheterna som bör vara vägledande för och genomsyra hela skolväsendet. I första hand ligger ansvaret för att de mänskliga rättigheterna respekteras och tillgodoses på varje stats regering men även de statliga och kommunala förvaltningarna har ett ansvar. Detta innebär att den svenska skollagstiftningen och verksamheten inom skolväsendet ska överensstämma med Sveriges förpliktelser enligt dessa överenskommelser. Tillägget om de mänskliga rättigheterna som nämns i bestämmelsen betonar detta.³

Det pedagogiska arbetet vid en förskole- eller skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorerna ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.⁴

Rektorerna beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.⁵

Alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika betygskriterier eller

¹ 26 kap. 20 § skollagen.

² 1 kap. 4 § skollagen.

³ Prop. 2009/10:165 s 221.

⁴ 2 kap. 9 § första stycket skollagen.

⁵ 2 kap. 10 § första stycket skollagen.

kriterier för bedömning av kunskaper som gäller, ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser.⁶

Rektorn ansvarar också för att på skolenhetsnivå kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av personal och elever.⁷

Barn och elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem.⁸

Alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero.⁹

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som minst ska uppfyllas och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.¹⁰

Skolväsendet vilar på demokratins grund. Skollagen slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna, för de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på och för att lagar och andra föreskrifter som gäller i samhället ska följas. Skolan ska gestalta och förmedla de värden och rättigheter som uttrycks i Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Utbildningen ska utgå från vad som bedöms vara barnets bästa och eleverna ska få kännedom om sina rättigheter.¹¹

Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Utbildningen ska präglas av öppenhet och respekt för människors olikheter. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering som har samband med kön,

⁶ 3 kap. 2 § första och andra stycket skollagen.

⁷ 4 kap. 4 § skollagen.

⁸ 4 kap. 9 § första stycket skollagen.

⁹ 5 kap. 3 § första stycket skollagen.

¹⁰ 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

¹¹ Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22) 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden.

etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas.¹²

Eleven ska i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Omsorg om den enskilda elevens hälsa, välbefinnande och utveckling ska präga verksamheten. Varje elev har rätt att i skolan få utvecklas, känna växandets glädje och få erfara den tillfredsställelse som det ger att göra framsteg och övervinna svårigheter.¹³

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Det finns också olika vägar att nå målet. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla.¹⁴

Alla som arbetar i skolan ska i sin verksamhet bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor, i sin verksamhet bidra till att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet, visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt. Läraren ska uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling, tillsammans med eleverna utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen.¹⁵

Skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former. Alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för

¹² Lgr22 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Förståelse och medmänsklighet.

¹³ Lgr22 1. Skolans värdegrund och uppdrag, God miljö för utveckling och lärande.

¹⁴ Lgr22, 1 En likvärdig utbildning.

¹⁵ Lgr 22 2.1 Normer och värden, Riktlinjer.

utveckling och lärande. Läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan, stimulera, handleda och ge extra anpassningar eller särskilt stöd till elever som har svårigheter. Läraren ska vidare organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga samt upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt.¹⁶

Skolans mål är att varje elev genom egen ansträngning och delaktighet, utifrån sina förutsättningar, tar ansvar för sitt lärande och för att bidra till en god arbetsmiljö. Läraren ska vidare svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad, svara för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer och tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.¹⁷

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn bland annat det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen och inom givna ramar ett särskilt ansvar för bland annat följande. Att alla elever erbjuds strukturerad undervisning under lärares ledning. Att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas. Att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver. Att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen. Att skolpersonalen får kännedom om de internationella överenskommelser som Sverige har förbundit sig att beakta i utbildningen.¹⁸

Undervisningen i ämnet idrott och hälsa ska syfta till att eleverna utvecklar allsidiga rörelseförmågor och intresse för att vara fysiskt aktiva och vistas i naturen. Eleverna ska genom undervisningen ges förutsättningar att utveckla goda levnadsvanor i syfte att kunna påverka sin hälsa genom livet. Undervisningen ska vara utformad så att alla elever kontinuerligt kan delta i undervisningens aktiviteter och ge eleverna förutsättningar att kunna

¹⁶ Lgr 22, 2.2 Kunskaper.

¹⁷ Lgr 22, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande.

¹⁸ Lgr22, 2.8 Rektors ansvar.

delta i andra rörelseaktiviteter i skolan. Den ska också bidra till att eleverna utvecklar en god kroppsuppfattning och tilltro till sin egen fysiska förmåga. I undervisningen ska eleverna få möta olika slags aktiviteter i varierande miljöer och sammanhang samt få möjlighet att utveckla sin samarbetsförmåga och respekt för andra.¹⁹

Sveriges internationella förpliktelser när det gäller de mänskliga rättigheterna bör vara vägledande för och genomsyra hela skolväsendet. Den svenska skollagstiftningen och verksamheten inom skolväsendet ska överensstämma med Sveriges förpliktelser enligt dessa överenskommelser. Detta betonas i 1 kap. 4 § skollagen.²⁰ Sådana förpliktelser finns bl.a. i Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen), som gjorts till svensk lag genom lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. Enligt barnkonventionen har alla barn rätt till utbildning (artikel 28). Rättigheterna enligt barnkonventionen ska tillförsäkras varje barn, utan åtskillnad av något slag och oavsett exempelvis barnets kön eller funktionsnedsättning (artikel 2).

Sverige har ratificerat Förenta nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.²¹ Enligt artikel 24 måste konventionsstaterna säkerställa att de förverkligar rätten till utbildning för personer med funktionsnedsättning i ett inkluderande utbildningssystem. I den allmänna kommentaren till artikel 24 anges bl. a. att inkluderande utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet för alla elever. Vidare framgår att inkluderande utbildning är resultatet av en pågående process där aktörerna åtagit sig att arbeta proaktivt med att undanröja hinder som motverkar rätten till utbildning. Inkluderande utbildning förutsätter vidare förändringar i kultur, politik och praktik som tillgodoser möjligheten för ordinarie skolor att på ett effektivt sätt inkludera alla studerande.²²

¹⁹ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.4 Idrott och hälsa. Syfte.

²⁰ Prop. 2009/10:165 s 221.

²¹ Sveriges internationella överenskommelser, SÖ 2008:26.

²² Allmän kommentar nr 4 om rätten till inkluderande utbildning, punkt 10. Myndigheten för delaktighet, 2017.